

Skogsvandring med kamera

En söndag i början av juni tar jag bilen och åker till Mångberg för att gå i skogen och koppla av ett tag. Somliga stadda i det ärendet tar bössan med sig, jag tar kameran, för jag föredrar kameraskott framför bösskott. — Jag ställer bilen vid majstångsplatsen och går österut genom den gårdsklase, som av gammalt kallats ”Trundn”, och lämnar sen vägen. Någonstans i bakhuvudet mal en tanke: Tänk, om jag kunde spåra Guckuskon, skogarnas hemlighetsfulla blomma! Man berättar, att man plockat hela buketter av guckusko i närheten av Mångberg förr.

När jag gått en bit, kommer jag in i ett område, som är alldeles vitt av *skvattram*, ”djetfoss” på Soldmål. Det var en viktig nyttoväxt förr. När korna inte ”ville sig”, var aptitlösa och håglösa frampå vårkanten, då kokade man getpors och gav dem. Troligen en riktig vitamininjektion! Och man färgade ullgarn i avkok av skotten och fick en stark, gul färg. Klick, där gick första kameraskottet!

Går vidare upp mot Holen och förbi ett ställe, där jag förut en sommar fann *spindelblomster*, en liten svårupptäckt orchidé, men nu är det för tidigt för den blomman. Fortsätter vägen upp mot Holen och hittar en grop full med bråte. Kanske en gammal fångstgrop? Jag borde kanske rensa upp den för att se vad den gömmer men fortsätter upp mot Holen mot en källa, som jag känner till. I myrdraget bakom fåboden finns många arter av viol: *kärrviol*, *skogsviol* och *mossviol*. De är spännande men svåra att särskilja. — Går efter åkerkanten, där mängder av *vitsippor* just slutat blomma, *liljekonvaljer* kommer i massor och många andra växter står i startgroparna för sin blomning.

Jag kommer till ett ställe, där *tallörten* växer på eftersommaren. Den ser inte ut som en vanlig blomma utan har samma gula färg

Skvattram

Liljekonvalj

som fingersvampen och tas kanske därför ofta för en svamp. Den växer vanligen i täta bestånd men här oftast ensam och på ett stort område. Den är en saprofytt, d.v.s. den bildar inget eget klorofyll utan lever på förmultnade växtdelar. Därför har den inte heller någon grön färg och liknar inte några andra växter.

Snart är jag framme vid vägen som går till Kansberg. Jag går in mot Hoken, stannar vid den stora enen och betraktar Gesunda-berget från en ny synvinkel. Sedan går jag ner i skogen för att titta efter den vitgula, starkdoftande *nattviolen* och den rosa *Jungfru Marie nycklar*. Den senare kallas här ”Gudas å Ljotamas and”, därför att den har två rotknölar, som mycket liknar händer. Den ena, ”Guds hand”, är ljus och fast, den är årets rotknöl och innehåller upplagsnäring för kommande år. Den andra, ”djävulens hand”, är skrynklig och mörk och är fjolårets rotknöl, som gjort slut på sin upplagsnäring. — Jag fortsätter mot norr och hittar ännu en källa med friskt, klart vatten. Den ska snart prydas av tre nattviolerna alldeles vid kanten.

Jag fortsätter efter ännu ett myrdrag och hittar ganska många exemplar av *korallrot*, även det en saprofytt men grön och med små gula blommor, ganska liten och svår att se. *Vattenklöver* växer också i samma myrdrag. På ett annat ställe kommer *videört* att blomma riktigt fram på sommaren, — men ännu ingen *guckusko*! Ändå har det ryktats om att man funnit enstaka exemplar i trakterna. Den är f r i d l y s t och ska ha speciella markbetingelser — silande fuktighet, kalkgrund, lagom ljus och skugga. Den finns i kringliggande socknar: Orsa, Vattnäs, Rättvik, och det bli folkvandring till växtplatsen, när den blommar. Varför gömmer den sig här? Vi skulle vara så rädda om den! — Men jag får trösta mig med att liljekonvaljer finns i mängd och även någon enstaka nattviol, och belåten med vad jag funnit är jag snart hemma igen.

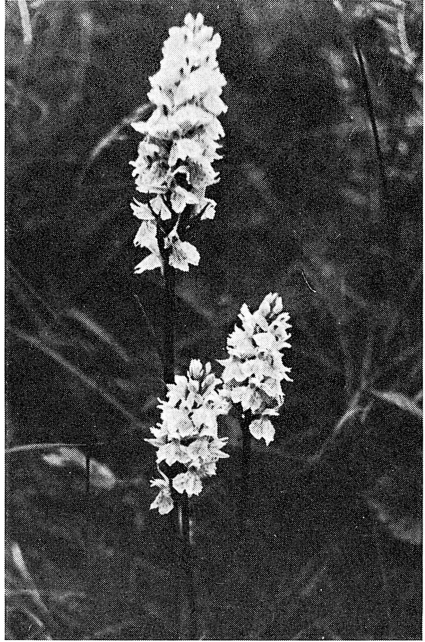
Text och foto. *Arne Andersson*

Tallört

Nedan: *Mossviol*

Jungfru Marie nycklar
Nedan: *Vattenklöver*

